

**Перелік вибіркових дисциплін
ОР бакалавр**

Назва кафедри	Української мови і літератури
Назва дисципліни	Студії над мовою Пантелеймона Куліша: лінгвокраєзнавчий аспект
Загальна кількість кредитів (годин)	4 (120 год)
Курс та півріччя, де починається дисципліна	3 курс, V семестр
Кількість семестрів, протягом яких вивчається дисципліна	1 семестр
Форма навчання, для якої дисципліна пропонується	денна
Попередні умови	<p>Вступом до вивчення дисципліни є курси <i>сучасної української літературної мови, діалектології, старослов'янської мови та історичної граматики, історії української літературної мови.</i></p> <p>Пропонований курс «Студії над мовою Пантелеймона Куліша» є логічним підсумком вивчення названих вище дисциплін з огляду на особливу роль П. О. Куліша в становленні літературної норми, її свідомому випрацюванні й формуванні передумов її кодифікації. Доведено, що вивчення особливостей (фонетичних, морфологічних та ін.) мови письменників-класиків необхідне як у практичному, так і теоретичному відношеннях; а як відомо, у вітчизняній лінгвістиці визнано, що Пантелеймон Куліш «був першим письменником і першим ученим, що зовсім свідомо творив українську літературну мову, а свої погляди передавав і Шевченкові»; мовознавчий хист Куліша високо оцінювали сучасники, а по його смерті визначні лінгвісти І. Огієнко, В. Сімович, О. Курило, Ю. Шевельов. Водночас стан вітчизняного мовознавства засвідчує брак уваги до мови визначного автора.</p> <p>У світлі сказаного у вищій школі, орієнтованій на підготовку вчителя-словесника, доречними є студії над мовою одного з творців сучасної української літературної мови, редактора мови Т.Шевченка, Марка Вовчка, Г. Квітки-Основ'яненка, Є. Гребінки, І. Нечуя-Левицького та ін.</p>
Назви спеціальностей, для яких пропонується вивчення дисципліни	014 Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова)

Короткий опис дисципліни	<p>Курс «Студії над мовою Пантелеймона Куліша» висвітлює особливості ідіолекту письменника-земляка на тлі мовно-літературної ситуації 2 пол. XIX ст. й у зв'язку з рідномовним середовищем (східнополіськими говірками) П. Куліша. Вивчення рис мови видатного автора передбачено на матеріалі першодруків його текстів, що дасть змогу студентам долучитися до вивчення автентичного мовного матеріалу, не правленого редакторами, самостійно зафіксувати ті риси мови письменника, що усталились як норма літературної мови, а також ті, що залишилися на периферії.</p> <p>Вивчення пропонованого курсу зорієнтоване на допомогу майбутньому вчителю добре обізнатися із загальними тенденціями розвитку літературної мови в минулому, формування її норм, а отже, й орієнтуватися 1) в питаннях формування механізмів становлення й динаміки сучасного мовно-літературного стандарту; 2) у проблемах діалектно-літературної взаємодії.</p>
--------------------------	--

Мета – висвітлити риси мови Пантелеймона Куліша, змодельовати його мовний портрет у зв'язках з мовним довкіллям автора – східнополіських говірок, під впливом яких відбувалося формування основ мовної особистості цього автора.

Завдання:

- зафіксувати й охарактеризувати основні фонетичні, лексичні та граматичні риси мови першодруків П. О. Куліша;
- з'ясувати характер зв'язку східнополіського мовного ареалу з ідіолектом П. О. Куліша;
- змодельовати позицію письменника щодо ролі діалектних явищ у становленні й розвитку літературного стандарту;
- визначити роль П.О.Куліша в становленні нової української літературної мови;
- розширити й скоригувати традиційне розуміння діалектної основи загальноукраїнської літературної мови – як мови, побудованої на базі середньонадніпряньського говору південно-східного наріччя;
- виробити навички аналізу автентичного тексту;
- поглибити знання з курсів діалектології, історії мови, що допоможе більш глибокому розумінню різнорівневих мовних явищ, їхніх взаємозв'язків, а отже, більш осмисленому викладанню української мови в школі.